

Scheiden: wat staat u te wachten?

Hoe goed u het ook wilt en kunt regelen, een scheiding gaat meestal gepaard met veel emoties. Wij willen u zo goed mogelijk begeleiden bij de financiële vraagstukken die zich hierbij kunnen voordoen. Die begeleiding begint met inzicht in wat u te wachten staat.

Het echtscheidingstraject

Bent u gehuwd en wilt u scheiden, dan moet dat altijd via de rechter. U hebt een advocaat nodig om het verzoek tot echtscheiding bij de rechtbank in te dienen. In het geval dat u het eens bent over de scheiding en hoe u de gevolgen daarvan wilt regelen (bijvoorbeeld over de verdeling of verrekening van het vermogen, het al dan niet betalen van alimentatie en wat te doen met het pensioen), dan kunt u samen één advocaat inschakelen, die u helpt de afspraken goed vast te leggen in een convenant en die voor u een gezamenlijk verzoek tot echtscheiding indient. Wil één van u beiden niet scheiden of kunt u het niet eens worden over de afwikkeling, dan zal u of uw echtgeno(o)t(e) een eigen advocaat vragen een eenzijdig verzoek in te dienen. De rechter doet uitspraak en daarna moet de echtscheidingsbeschikking tijdig (binnen 6 maanden) ingeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente waarin u bent gehuwd. Pas op dat moment is de scheiding een feit.

Bent u geregistreerd partners, bent u het samen eens en hebt u geen gezag over (gezamenlijke) kinderen, dan kan het geregistreerd partnerschap worden beëindigd zonder de gang naar een rechter. U heeft dan wel een advocaat of notaris nodig die voor u de gemaakte afspraken vastlegt in een beëindigingsovereenkomst. Deze beëindigingsovereenkomst moet door een notaris of een advocaat zijn ondertekend en worden ingeschreven in de registers van de Burgerlijke stand. Bent u geregistreerd partner, zijn er kinderen jonger dan 18 jaar of bent u het niet eens, dan dient het geregistreerd partnerschap te worden ontbonden via de rechter. Het ontbinden van een geregistreerd partnerschap bij leven gebeurt dan op dezelfde wijze als bij het huwelijk, via de rechter op gemeenschappelijk of eenzijdig verzoek.

Bent u ongehuwd samenwonend dan kunt u zonder rechterlijke tussenkomst uit elkaar. Wel is het raadzaam om onderlinge afspraken vast te leggen. Indien er minderjarige kinderen zijn, dan is het opstellen van een ouderschapsplan verplicht (zie hierna).

De kinderen

Hebt u minderjarige kinderen, dan moet u samen een ouderschapsplan maken. Daarin legt u de afspraken over de kinderen vast. Denkt u bijvoorbeeld aan waar het kind gaat wonen, wie welke zorg- en opvoedtaken op zich neemt en wie welke kosten betaalt.

Als ouder bent u ook na een scheiding verplicht te voorzien in het levensonderhoud uw kinderen. Om te kunnen bepalen hoe hoog de kosten voor de kinderen gemiddeld zijn, wordt vaak gebruik gemaakt van een rapport dat mede door het NIBUD is opgesteld. Er wordt dan gekeken naar het aantal kinderen in uw gezin, hun leeftijd en de netto-inkomsten van de ouders. Uitgangspunt is dat de kinderen financieel niet de dupe mogen worden van de scheiding van hun ouders. Afhankelijk van uw beider inkomen kan dan de hoogte van een eventuele kinderalimentatie worden vastgesteld. Deze alimentatie moet over het algemeen worden betaald tot de 21-jarige leeftijd van het kind en wellicht langer. Betaalde kinderalimentatie is overigens niet aftrekbaar bij degene die betaalt en niet belast bij degene die het ontvangt.



Het vermogen

Bent u voor 2018 gehuwd of een geregistreerd partnerschap aangegaan, zonder het opmaken van huwelijkse voorwaarden, dan bent u gehuwd/geregistreerd partner in gemeenschap van goederen en is het vermogen (inclusief de schulden) automatisch van u beiden. U moet dan afspraken maken wie wat krijgt toegedeeld. Er zijn uitzonderingen, zoals in het geval u of uw partner een schenking of erfenis heeft gekregen met een uitsluitingsclausule. Dat vermogen hoeft niet met de ander te worden gedeeld.

Bent u op of na 1 januari 2018 gehuwd of een geregistreerd partnerschap aangegaan zonder voorafgaand huwelijkse voorwaarden op te stellen dan hoeft u in beginsel het vermogen dat u vóór het huwelijk al had en de ontvangen schenkingen en erfenissen niet met de ander te delen. Hebt u wel huwelijkse voorwaarden (partnerschapsvoorwaarden) laten opstellen of woont u ongehuwd samen met een samenlevingscontract, dan ligt het aan de inhoud van de gemaakte afspraken of u vermogen moet delen of de waarde ervan moet verrekenen.

Verder is bij de scheiding van belang of u nog iets met uw partner te verrekenen hebt (zoals vastgelegd in huwelijks- of partnerschapsvoorwaarden). Heeft de één eigen vermogen gebruikt voor iets van u samen of van de ander? Dan heeft die persoon waarschijnlijk recht op een vergoeding.

Partneralimentatie

Ook na een echtscheiding zijn ex-echtgenoten elkaar tot op zekere hoogte hulp en bijstand verschuldigd. Indien de ene partij aantoonbaar behoefte heeft aan inkomen en de ander voldoende draagkracht heeft om daaraan bij te dragen, kan er recht op partneralimentatie zijn. De hoogte wordt vaak berekend op basis van het Tremarapport. De hoofdregel vanaf 2020 is dat de alimentatieduur gelijk is aan de helft van de duur van het huwelijk met een maximum van vijf jaar. Zijn er jonge kinderen of bent u langer dan 15 jaar gehuwd, dan gelden er mogelijk afwijkende regels. Betaalde partneralimentatie is bij de betaler (beperkt) aftrekbaar voor de inkomstenbelasting en bij de ontvanger belast met inkomstenbelasting en eventueel bijdrage Zorgverzekeringswet.

Woont u ongehuwd samen, dan bestaat er geen wettelijke grondslag waaruit een recht op alimentatie ontstaat. U kunt dit wel in de samenlevingsovereenkomst hebben vastgelegd of samen overeenkomen bij het uit elkaar gaan.

Het pensioen

Het pensioen vertegenwoordigt vaak een heel grote waarde en het is dus belangrijk om daar goede afspraken over te maken. Als u geen andere afspraken maakt, heeft de ex-echtgeno(o)t(e) recht op 50% van het ouderdomspensioen dat u tijdens het huwelijk opbouwde.

Indien de scheiding binnen twee jaar aan de pensioenuitvoerder is gemeld, zal die het aan de ex-toekomende pensioen te zijner tijd rechtstreeks aan hem/haar uitbetalen.

Komt u te overlijden na de scheiding dan heeft uw ex-partner recht op het volledige partnerpensioen dat u tot de scheiding hebt opgebouwd. Let op: in veel pensioenregelingen wordt geen partnerpensioen opgebouwd (het vervalt als u uit dienst zou gaan) en in dat geval krijgt de ex geen pensioen na uw overlijden.

Overigens ligt er een voorstel om de wettelijke regeling te wijzigen. Het is de bedoeling dat de nieuwe wet gaat gelden voor scheidingen vanaf 1 januari 2022.

Overlijden tijdens of na de scheiding

Komt u te overlijden terwijl u gehuwd bent en geen testament hebt, dan erft uw echtgeno(o)t(e) samen met de eventuele kinderen. Dit geldt ook als een verzoek tot echtscheiding al is ingediend. Pas nadat de echtscheiding definitief is (inschrijving van de echtscheidingsbeschikking bij de gemeente), erft een ex-echtgeno(o)t(e) niet meer. Het is dus ook tijdens het echtscheidingstraject al verstandig om na te denken over uw wensen en de opmaak van een testament. Hebt u al een testament dan is het belangrijk om te controleren of dat aansluit op de gewijzigde omstandigheden. Denk ook aan eventuele polissen van levensverzekeringen: wie is de begunstigde en is dit conform uw wens?

Hebt u minderjarige kinderen, bedenk dan wat er bij uw overlijden na de scheiding moet gebeuren met uw nalatenschap. De langstlevende ouder krijgt het bewind over dat vermogen en het recht op de vruchten eruit zoals rente of dividend. En in het geval het kind na u overlijdt, kan het van u geërfde vermogen via het kind bij uw ex-echtgeno(o)t(e) terecht komen. U kunt dit voorkomen door bij de notaris een testament op te laten stellen.

Woont u ongehuwd samen en hebt u geen testament, dan erft de (ex-) partner niet op grond van de wet.

Conclusie

Bij een scheiding spelen diverse aspecten een rol. Deze brochure is bedoeld u op hoofdlijnen te informeren over wat u bij een (echt)scheiding kunt verwachten. De Belastingdienst heeft een speciale website over echtscheiding, waar u een persoonlijke checklist kunt maken. Iedere situatie is anders en er kunnen specifieke zaken spelen. Laat u daarom bijstaan door een specialist. Onze inzet is dat u tot voor beiden acceptabele afspraken komt, zodat u ieder verder kunt met uw leven.

